

СИЛАБУС

навчальної дисципліни
«Інклюзивна освіта»
2020 – 2021 навчальний рік

Спеціальність: 014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)
Освітньо-професійна програма: Біологія та здоров'я людини. Фізична реабілітація
Факультет фізичної культури, спорту та здоров'я людини

Викладач	Захарова Наталя Миколаївна, к.пед.н., доцент кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти
Посилання на сайт	https://edu.bdpu.org/course/view.php?id=685 https://dspace.bdpu.org/handle/123456789/1133
Контактний телефон	0957976650
Е-mail викладача	zaharovanatalia@ukr.net
Графік консультацій	

Семестр: I

Мова навчання: українська.

Ключові слова: інклюзивна освіта, інклюзивне навчання, інклюзивна школа, курикулум, інклюзивний освітній простір, модель інклюзивного закладу освіти, принципи універсального дизайну.

Метою викладання навчальної дисципліни «Інклюзивна освіта» є: розкрити теоретико-методологічні, нормативно-правові та організаційно-методичні засади інклюзивної освіти; сформувати у майбутніх вчителів готовність до здійснення професійної діяльності в інклюзивному освітньому просторі.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Інклюзивна освіта» є: • сформувати у здобувачів систему знань про теоретико-методологічні, нормативно-правові засади інклюзивної освіти, переваги та особливості інклюзивного навчання, організацію інклюзивної практики та методiku роботи з учнями з особливими потребами в інклюзивному закладі загальної середньої освіти; компетентності з організації процесу навчання з урахуванням діалогу, інтегрованого підходу, інтерактивних методів, особистісно-зорієнтованого навчання; сформувати вміння використовувати ефективні стратегії взаємодії з різнопрофільними фахівцями та батьками дітей з особливими потребами; розробляти індивідуальну програму розвитку та індивідуальний навчальний план для дітей з особливими освітніми потребами на основі визначення їхніх потреб та нозології; реалізовувати підходи диференційованого викладання й оцінювання навчальних досягнень та розвитку дітей з особливими освітніми потребами; виховувати у майбутніх вчителів культуру професійної поведінки, спілкування; відповідальність; розвивати емпатійність, педагогічну інтуїцію.

Компетентності та програмні результати навчання:

Програмні компетентності:

ЗК 4. Здатність працювати в команді

ФК 4. Здатність здійснювати виховання на уроках і в позакласній роботі, виконувати педагогічний супровід процесів соціалізації учнів.

ФК 16. Здатність організовувати інклюзивний освітній процес.

Результати навчання:

ПРН 7. Уміти проектувати психологічно безпечне й комфортне освітнє середовище, виявляти булінг серед учнів та протидіяти йому, організовувати співпрацю учнів та комунікацію з їхніми батьками.

ПРН 6. Володіти формами та методами виховання учнів на уроках і в позакласній роботі, уміти відстежувати динаміку особистісного розвитку дитини.

ПРН 19. Уміти організовувати інклюзивний освітній процес.

Програма навчальної дисципліни складається з таких тем:

1. Фактори та умови розвитку інклюзивного простору.
2. Соціальна інтеграція дітей з особливими освітніми потребами.
3. Професійна підготовка педагога до роботи в умовах переходу до інклюзивної освіти.
4. Організація цілісного педагогічного інклюзивного процесу.
5. Теорія інклюзивної освіти: навчання та виховання.
6. Технології формування професійно-комунікативної культури педагога.
7. Професійна підготовка педагога до роботи в умовах переходу до інклюзивної освіти.
8. Соціальна ексклюзія як актуальна проблема в інклюзивному закладі.

Методи навчання: словесні (пояснення, розповідь, лекція, семінари бесіда (вступна, бесіда-повторення); наочні (ілюстрування за допомогою електронного опорного конспекту); практичні: (складання курикулуму, конспекту уроку, сценарію виховного заходу); методи контролю і самоконтролю (метод усного контролю, метод письмового контролю, метод тестового контролю).

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): навчальний курс складається з лекцій, семінарських занять, самостійної та індивідуальної роботи. Лекційні заняття передбачають ведення письмового конспекту. Підготовка семінарських занять передбачає усне опрацювання теоретичних питань та дискусію за темою заняття. Підготовка завдань до самостійних та індивідуальних робіт здійснюється у друкованому вигляді (формат MicrosoftWord або PowerPoint (де необхідно) за визначеним шаблоном та передбачає усне опитування здобувачів протягом семінарського заняття до теми або на груповій/індивідуальній консультації.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: *технічне* (комп'ютер, проектор); *програмне* (MicrosoftOffice: PowerPoint, Word, Moodle, репозитарій); *наочність* (презентації у форматі PowerPoint).

Система оцінювання та вимоги:

Форма підсумкового контролю успішності навчання екзамен

Поточне тестування та самостійна робота								Середнє арифметичне за поточну роботу (максимально 50 балів)	залік	Сума
Тема 1		Тема 2		Тема 3		Тема 4				
1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1.	4.2			
25		25		25		25				
Тема 5		Тема 6		Тема 7		Тема 8				
25		25		25		25				

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ

Поточний контроль здійснюється за результатами усіх виконаних завдань, передбачених планами семінарських, самостійних та індивідуальних робіт. За вивчення кожної теми максимально нараховується 25 балів, з них: 5 бал. – усна відповідь, по 5 бал. за самостійну та ІНДЗ, 10 бал – тест.

Критерії оцінювання семінарського заняття (усна відповідь)

«5» бали – повно, змістовно, з посиланням на наукові джерела, цитування авторів, зв'язок з попередньо вивченими темами та проекцією на професійну діяльність, повна відповідь на уточнюючі питання, часткова опора на конспект.

«4» бали – достатньо повно, з посиланням на наукові джерела, відповідність темі та плану, зв'язок з попередньо вивченими темами та проекцією на професійну діяльність, об'ємна відповідь на додаткові питання, часткова опора на конспект.

«3» бали – неповне розкриття змісту питання, неповна або негрунтовна відповідь на додаткові питання, допущені незначні помилки під час відповіді, опора на конспект.

«2» бали – часткове розкриття програмного питання, слабке знання базових понять і показників, неповна або відсутня відповідь на додаткові питання, читання з конспекта.

«1» бал – підготовлено письмовий фіксований виступ без усної доповіді.

На занятті заохочується активність здобувачів, участь в обговоренні питань. Висока активність на семінарському занятті (від 3 і більше змістовних доповнень) оцінюється від 1 до 3 балів; середня активність – (доповнення не повні, часткове повторення попереднього доповідача) від 1 до 2 балів.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Самостійна робота є частиною підготовки здобувача до заняття. Проводиться у формі письмової відповіді на теоретичні питання. У складі письмової роботи міститься одне теоретичне питання.

«5» бали – повна, обґрунтована відповідь на питання аналітичного та пошукового характеру («проаналізуйте», «обґрунтуйте», «розробіть», «скласти»...).

«4» бали – недосить повна відповідь, недостатня аргументованість на питання аналітичного та пошукового характеру («проаналізуйте», «обґрунтуйте», «поясніть», «скласти»...).

«3» бали – неповні відповіді на запитання, грубі помилки при висвітленні теоретичного матеріалу.

«2-1» бали – часткове виконання завдання, відсутність власної точки зору на питання.

Критерії оцінювання індивідуально-дослідних завдань

ІНДЗ є частиною підготовки здобувача до заняття. Проводиться у формі письмової відповіді на теоретичні питання, але впливає на формування фахових компетентностей здобувача. У складі письмової роботи міститься одне завдання.

«5» бали – повна, розгорнута відповідь на питання дослідного та творчого характеру, обґрунтована власна точка зору (алгоритм вирішення проблемних ситуацій, розробка плану дій, пакету заходів, моделювання..).

«4» бали – недосить повна відповідь, недостатня аргументованість на питання дослідного та творчого характеру (алгоритм вирішення проблемних ситуацій, розробка плану дій, пакету заходів, моделювання..).

«3» бали – неповні відповіді на запитання, грубі помилки при висвітленні теоретичного матеріалу; недостатньо змістовного матеріалу.

«2-1» бали – часткове виконання завдання, відсутність власного бачення вирішення завдань.

Оцінювання виконання тестових завдань

Тестові завдання до кожної теми нараховують 10 питань. Кожна правильна відповідь (за ключем) оцінюється в 1 бал. Максимальна сума балів за тест – 10.

ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Форма і терміни семестрового контролю з дисципліни для денної та заочної форми навчання визначаються робочим навчальним планом спеціальності, розкладом сесії і включають проведення заліку.

Семестровий контроль проводиться у формі співбесіди (за програмою, розробленою для семестрового контролю з цієї дисципліни). У процесі складання звітності здобувач має продемонструвати результати навчання за даною навчальною дисципліною.

Форма проведення семестрового контролю зазначається в робочій та навчальній програмах.

Критерії оцінювання (усних відповідей)

Бали	Критерії оцінювання
«Відмінно» 40 – 50	Відповіді, в яких навчальний матеріал відтворюється в повному обсязі, відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки. Спостерігається глибоке володіння матеріалом, здобувач висловлює власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал.
«Добре» 15 – 39	Відповіді, в яких відтворюється значна частина навчального матеріалу. Здобувач виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки. Питання висвітлює повно, висвітлення їх завершене висновками, виявлене уміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання. У відповідях допущені несуттєві помилки, неточності, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу, нечітко виражене власне ставлення до змісту питань.

«Задовільно» 1 – 14	Відповіді, в яких відтворюються основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; здобувач у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання матеріалу, навчальної літератури, намагається аналізувати факти й події, робити висновки. Але дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу.
--	--

ПІДСУМКОВА ОЦІНКА

За підсумками вивчення освітньої компоненти «Інклюзивна освіта» здобувач вищої освіти може отримати 100 балів (50 балів¹ – поточне оцінювання + 50 балів – контрольне оцінювання (залік).

Підсумкова кількість балів визначається за формулою:

$$m = \frac{3K_1 + 3K_2 + 3K_3 + 3K_4}{n} + 50 = 100$$

де m – кількість набраних балів за вивчений курс;

n – кількість залікових кредитів;

50 балів – залік.

Загальна кількість балів за вивчений курс обчислюється таким чином: підраховується кількість балів, набраних під час поточного контролю за всіма заліковими кредитами та ділиться на загальну кількість кредитів (визначається середній арифметичний бал). Потім до отриманого показника додаються бали, набрані під час екзамену.

Відповідність підсумкових рейтингових оцінок у балах оцінкам за національною шкалою

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності		Оцінка за національною шкалою	
		для заліку	
90-100	A	зараховано	
78-89	B		
65-77	C		
58-64	D		
50-57	E		
35-49	FX	не зараховано з можливістю повторного складання	
1-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Список рекомендованих джерел: Базова

1. Асистент учителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / Н. М. Дятленко, Н. З. Софій., О. В. Мартинчук, Ю. М. Найда, під заг. ред. М. Ф. Войцехівського. — К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. — 172 с.
2. Джерело педагогічних інновацій. Інклюзивна освіта: Науково-методичний журнал. — Випуск № 1. — Харків : Харківська академія неперервної освіти, 2013. — 181 с.
3. Європейська політика і соціальне партнерство в ЄС: довідник / Н.Г. Діденко, І.Я. Тодоров, О.Р. Чугріна, О.К. Міхеєва / за заг. ред. Н.Г. Діденко. — Донецьк: ДонДУУ, 2012. — 150 с.
4. Індивідуальне оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі : навч. курс та наук.(метод. посіб. / Т. В. Сак. — К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2011. — 168с. — (Серія «Інклюзивна освіта»).
5. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: практ. посіб. / [Тім Лорман, Джоан Деспелер, Девід Харві]; пер. з англ. — К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2011. — 296 с.
6. Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навчально-методичний посібник/ Кол. авторів: Колупаєва А.А., Софій Н.З., Найда Ю.М. та ін. За заг. ред. Даниленко Л.І. — К.: 2007. — 128 с.
7. Інклюзивний ресурсний центр: досвід проекту / Під заг. ред. Софій Н. З., — К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. — 76 с.
8. Колупаєва А.А., Данілавичюте Е.А., Литовченко С.В. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі: навчально-методичний посібник. — К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. — 192 с.
9. Колупаєва А. А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: монографія / А. А. Колупаєва. — К.: «Самміт-Книга», 2009. — 272 с.
10. Колупаєва А. А. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку в загальноосвітні навчальні заклади: Монографія. — К.: Педагогічна думка, 2007.
11. Колупаєва А. А., Савчук Л. О. Діти з особливими потребами та організація їхнього навчання. — К.: — 2010.
12. Особливі діти в умовах загальноосвітньої школи (досвід закладів освіти Дніпровського району м. Києва). Практично-методичний посібник / Упорядник Сидоренко Н.А. — К.: РНМЦ Дніпровського району, 2015.- 64 с.
13. Планування спрямоване на кожного учня: посібник з розроблення та впровадження індивідуальних початкових планів: посіб. — К.: Паливода А.В., 2012. — 86 с.
14. Спільне викладання в інклюзивному класі: метод. матеріали. / Укладач — Софій Н. З., — К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. — 70 с.
15. Універсальний дизайн в освіті: посібник / Під заг. ред. Софій Н. З., — К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. — 76 с.

Допоміжна

1. Бондар В. І. Інтеграція дітей з обмеженими психофізичними можливостями в загальноосвітні заклади: за і проти / В. І. Бондар // Дефектологія. — 2003. — № 3. — С. 2–5.
2. Бородулина СЮ. Коррекционная педагогика: психолого-педагогическая коррекция отклонений в развитии и поведении школьников / Серия «Учебники, учебные пособия». - Ростов-на-Дону: «Феникс», 2004. - 352 с.
3. Елен Р. Даніелс і Кей Стаффорд. Залучення дітей з особливими потребами до загальноосвітніх класів. — Львів: Т-во «Надія», 2005.— С. 37–51.
4. Засенко В.В., Колупаєва А.А. Реформування спеціальної освіти у країнах пострадянського простору // Дидактичні та соціально-психологічні аспекти корекційної роботи у спеціальній школі: Наук.-метод. зб. Випуск 6. — К.: Науковий світ, 2009. — С. 33–39.
5. Инклюзивное образование: состояние, проблемы, перспективы. Мн.: Четыре четверти, 2007. — с. 208.
6. Український дефектологічний словник /Л.В. Вавіна, А.М. Висоцька, В.В. Засенко та ін.; За ред. В.І. Бондаря. — К: Милосердя України, 2001. — 211 с.
7. Спеціальна педагогіка: Понятійно-термінологічний словник. - Луганськ: Альма-матер, 2003. - 436 с.

Інформаційні ресурси:

1. Бібліотека БДПУ <http://edu.bdpu.org>
2. Сайт БДПУ <http://bdpu.org>
3. Медіатека ФДССО
4. Інші сайти:
<http://www.pdkintl.org/kappan/k0206sti.htm>
<http://www.ussf.kiev.ua>
www.canada-ukraine.org
http://www.learning.gov.ab.ca/k_12/specialneeds

www.isp-2006.narod.ru <http://www.ikpp.npu.edu.ua/>